

พระสงฆ์ในกระแสของโลกยุคใหม่: พฤติกรรมอันเป็นที่ถกเถียงและบทบาท
ที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

The Buddhist Monks in the Modern World: Controversial Behavior
and Evolving Roles

พระครูสุธีวรสาร (อุธ จันทุม)

ชนันท์ธิพัฒน์ เสนามาตย์

สุรศักดิ์ พุทธา

วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์

Prakru Suthevorasan (Uth Chanthum)

Chanunthiphut Senamat

Surasak Bhuddha

Kalasin Buddhist College

e-mail: Tonee25142514@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีเป้าหมายประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ไทยในบริบทของสังคมโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มุ่งเน้นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของบทบาท หน้าที่และวิถีชีวิตของพระสงฆ์ภายใต้กระแสความท้าทายที่เกิดจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ การสื่อสารดิจิทัลและความคาดหวังที่หลากหลายจากประชาชนที่มีต่อสถาบันศาสนาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การแสดงความคิดเห็นทางสาธารณะ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่อาจสร้างความขัดแย้งกับหลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา การวิเคราะห์ในเชิงลึกนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวของพระสงฆ์ รวมถึงผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถาบันสงฆ์ในสายตาของสังคมไทย รวมทั้งการสำรวจถึงบทบาทที่เปลี่ยนแปลงของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้เผยแผ่คำสอนที่ต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมสมัยใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ สังคมผู้บริโภค และการแสวงหาความเป็นส่วนตัวของคนรุ่นใหม่ บทความนี้จะเน้นถึงความจำเป็นที่พระสงฆ์จะต้องรักษาความสมดุลระหว่างการปรับตัวกับการยึดมั่นในคุณค่าดั้งเดิมของพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งประเมินความท้าทายที่อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและบทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำจิตวิญญาณในอนาคต และผลการศึกษาที่นำเสนอแนวทางเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะสำหรับการส่งเสริมบทบาทของ

พระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมยุคใหม่ แต่ยังคงรักษาความศักดิ์สิทธิ์และคุณค่าอันยั่งยืนของพระพุทธศาสนาไว้

คำสำคัญ: กระแสโลกยุคใหม่, บทบาทที่เปลี่ยนแปลง, พฤติกรรมอันเป็นที่ถกเถียงของพระสงฆ์

Abstract

This article aims to analyze the roles and behaviors of Thai Buddhist monks in the rapidly evolving context of the modern global society. It focuses on examining the changing roles, duties, and lifestyles of monks as they navigate challenges posed by modern technology, digital communication, and diverse public expectations of religious institutions in the 21st century. Key issues explored include the use of social media, public expression, and participation in social activities that may conflict with traditional Buddhist monastic codes. This in-depth analysis seeks to understand factors influencing monks' adaptation to contemporary society, as well as the impact of these changes on the public perception of the monastic institution in Thailand. Additionally, the article investigates the evolving role of monks as spiritual leaders and religious teachers, examining how they must adapt to a modern society driven by globalization, consumerism, and the younger generation's desire for individuality. Emphasis is placed on the necessity for monks to maintain a balance between adapting to contemporary life and upholding the traditional values of Buddhism. The study also assesses the challenges these shifts may pose to the credibility and spiritual authority of monks in the future. Finally, this article presents policy-oriented recommendations and suggestions for enhancing the role of monks in the 21st century to align with the lifestyles of modern society while preserving the sanctity and enduring values of Buddhism.

Keywords: The modern world trend, changing roles, controversial behaviors of monks

บทนำ

ในสังคมไทยจากอดีตถึงปัจจุบันนี้ พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ และศีลธรรมสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน เป็นผู้เผยแผ่หลักคำสอนและค่านิยมที่ส่งเสริมความสงบสุขและศีลธรรมในสังคม อย่างไรก็ตาม เมื่อกาลเวลาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี บทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์บางประการกลับกลายเป็นประเด็นที่ถูกตั้งคำถามและถกเถียงกันมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นผลจากปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคม การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการกระจายทรัพยากรและผลกระทบต่อค่านิยมตะวันตกในสังคมไทย บทความนี้จึงมุ่งสำรวจพฤติกรรมและบทบาทของพระสงฆ์ที่เป็นประเด็นในปัจจุบัน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลและการปรับตัวของพระสงฆ์ต่อสถานการณ์เหล่านี้ ดังนี้

1) บทบาทและพฤติกรรมที่เป็นที่ถกเถียงของพระสงฆ์ กล่าวคือ พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันได้เผชิญกับความท้าทายจากพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับบทบาทดั้งเดิม เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในลักษณะที่อาจถูกมองว่าไม่เหมาะสม การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเปิดเผย หรือการสะสมทรัพย์สินส่วนบุคคล สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคม ซึ่งคาดหวังให้พระสงฆ์ดำรงความเรียบง่ายและถือศีลอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ พระสงฆ์บางรูปที่มีพฤติกรรมละเมิดศีลธรรมก็เป็นเหตุให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจและลดความศรัทธาในสถาบันสงฆ์ เช่น การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติตน หรือการสะสมสิ่งของมีค่า

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและบทบาทของพระสงฆ์ กล่าวคือ การเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมได้สร้างผลกระทบอย่างมากต่อการปฏิบัติตนและการเผยแพร่ธรรมะของพระสงฆ์ เทคโนโลยีเหล่านี้เปิดโอกาสให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงผู้คนได้กว้างขวางขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในลักษณะที่อาจทำให้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์เสื่อมเสีย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้พระสงฆ์ต้องเผชิญกับการพึ่งพาทรัพยากรจากชุมชนที่ลดลง ซึ่งอาจส่งผลให้บางท่านหันไปหารายได้เสริมที่ไม่เหมาะสมต่อสถานะของตน อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมตะวันตกยังมีผลต่อการปฏิบัติตนของพระสงฆ์บางท่าน ซึ่งอาจทำให้ความคาดหวังจากประชาชนต่อพระสงฆ์เปลี่ยนไป

3) การตอบสนองและการปรับตัวของพระสงฆ์ คือถึงแม้พระสงฆ์จะเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงของบทบาท พระสงฆ์บางท่านก็ได้มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ เช่น การสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเกี่ยวกับศีลธรรม การเผยแพร่ธรรมะแบบออนไลน์ หรือการให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณผ่านสื่อดิจิทัล พระสงฆ์บางท่านยังเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเพื่อสร้างความร่วมมือกับชุมชนและสร้างความเชื่อมโยงกับผู้คนในสังคม นอกจากนี้ ยังมีกรรมรงค์ให้พระสงฆ์รักษามาตรฐานศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อรักษาความเชื่อมั่นและความศรัทธาของประชาชน

การเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 เป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ ทั้งเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งสร้างความท้าทายต่อความเป็นสถาบันสงฆ์ในสังคมไทย การปรับตัวของพระสงฆ์และการรักษามาตรฐานจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อการรักษาความเชื่อมั่นและความเคารพจากสังคม

พระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21: บทบาทดั้งเดิมและการเปลี่ยนแปลง

ในศตวรรษที่ 21 บทบาทของพระสงฆ์กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ อันเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับสังคมสมัยใหม่และความต้องการใหม่ๆ ของสังคม พระสงฆ์ซึ่งเคยมีบทบาทดั้งเดิมในฐานะผู้เผยแผ่ธรรมะ ผู้เป็นศูนย์กลางจิตวิญญาณของชุมชน และผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดในวัด ต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความคาดหวังที่เปลี่ยนแปลงของประชาชน รวมถึงผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์ และบริบทของเศรษฐกิจดิจิทัลบนพื้นฐานแห่งบริบทดังต่อไปนี้

1. บทบาทดั้งเดิมของพระสงฆ์

ในอดีต บทบาทของพระสงฆ์ในพุทธศาสนาคือการปฏิบัติและเผยแผ่ธรรมะ การเป็นหลักยึดทางจิตวิญญาณให้กับชุมชน และการเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและสงบสุขในวิถีทางพุทธ นักวิชาการไทยอย่าง พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ว่า “พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการรักษาสืบทอดคำสอนของพระพุทธเจ้าและการเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่สังคมไทย” พระสงฆ์มักเป็นที่พึ่งของชุมชน ไม่ว่าจะในด้าน การให้คำปรึกษาทางจิตวิญญาณ การแก้ไขปัญหาชีวิต หรือการส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม นอกจากนี้ บทบาทดั้งเดิมของพระสงฆ์ยังรวมถึง การให้ความรู้ทางธรรม และการเป็นผู้นำจิตวิญญาณในพิธีกรรมทางศาสนาและพิธีกรรม

ชุมชน เช่น งานบวช งานบุญ หรือการบำเพ็ญกุศล นักวิชาการด้านศาสนา คือ พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) อธิบายว่า พระสงฆ์เป็น “เสาหลักของชุมชนที่เสริมสร้างความผูกพันระหว่างบุคคลภายในสังคม” ซึ่งทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560)

2. การเปลี่ยนแปลงบทบาทในยุคสมัยใหม่

ในสถานการณ์ยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้นำไปสู่การปรับบทบาทของพระสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรากฏของสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งกลายเป็นช่องทางที่พระสงฆ์สามารถใช้ในการเผยแผ่คำสอน การแสดงธรรมหรือแม้กระทั่งการโต้ตอบกับสาธุชน ชลธิชา วงษ์นิกร (2564) ระบุว่า “การใช้สื่อสังคมของพระสงฆ์กลายเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย เนื่องจากสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่าย แต่ก็อาจเสี่ยงต่อการละเมิดหลักธรรมวินัย” การมีส่วนร่วมในสังคมผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เกิดคำถามทางจริยธรรมว่าพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับบทบาทของพระสงฆ์ในทางพุทธศาสนาหรือไม่ นอกจากการเผยแผ่คำสอนผ่านสื่อดิจิทัลแล้ว พระสงฆ์ในปัจจุบันยังเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เช่น การให้คำปรึกษาด้านจิตวิทยา การมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และนันทนา ไชยมงคล (2563) อธิบายเพิ่มเติมในประเด็นนี้ว่า “บทบาทที่เพิ่มขึ้นในด้านการพัฒนาชุมชนสะท้อนถึงความพยายามของพระสงฆ์ในการปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของประชาชนในสังคมสมัยใหม่” กิรติ บุญเจริญ (2551) ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในกิจกรรมทางสังคมสมัยใหม่และการใช้สื่อดิจิทัล นำไปสู่การเกิดปัญหาความขัดแย้งกับหลักคำสอนดั้งเดิม และอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในสายตาของประชาชน นักวิชาการยังคงคาดว่าการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ในยุคดิจิทัลจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากความต้องการของสังคมที่ต้องการเข้าถึงคำสอนทางศาสนาผ่านช่องทางที่สะดวกมากขึ้น

3. ความท้าทายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์

บทบาทใหม่ที่พระสงฆ์ต้องปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดความท้าทายหลายประการ หนึ่งในนั้นคือ ปัญหาความน่าเชื่อถือและศีลธรรมของพระสงฆ์ ในขณะที่พระสงฆ์บางกลุ่มพยายามใช้สื่อสังคมเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะ แต่ก็มีกรณีที่ใช้สื่ออย่างไม่เหมาะสมทำให้ภาพลักษณ์ของสถาบันสงฆ์เสื่อมเสีย วิโรจน์ ศรีสุภาว (2562) ตั้งข้อสังเกตว่า “การเผยแผ่ธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์

มีความเสี่ยงที่จะทำให้พระสงฆ์ถูกมองว่าขาดความเคร่งครัดในศีลธรรมดั้งเดิม” และปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมยังเกิดขึ้นเมื่อพระสงฆ์เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมที่อาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น การเข้าร่วมการอภิปรายในสื่อหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง นักวิชาการต่างประเทศ เช่น Carrithers, M. (2019) วิเคราะห์ว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของพระสงฆ์ และส่งผลกระทบต่อความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันสงฆ์

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาท

อย่างไรก็ตาม ในศตวรรษที่ 21 บทบาทของพระสงฆ์เริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี พระสงฆ์บางส่วนเริ่มปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และ YouTube เพื่อเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงประชาชนได้ง่ายขึ้น การศึกษาของ Smith & Haigh (2019) พบว่า การใช้สื่อดิจิทัลของพระสงฆ์ส่งผลให้เกิดการเผยแผ่ธรรมะในรูปแบบใหม่ที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็เกิดคำถามทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บางครั้งอาจจะสวนทางกับหลักธรรมวินัยของสงฆ์ ในมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น Gethin (2018) การเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 เกิดจากแรงกดดันหลายประการที่มาจากกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจเสรีนิยม ซึ่งทำให้พระสงฆ์ในหลายประเทศต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงนี้ยังเกิดจากกระแสการรับรู้ในเรื่องของจิตวิญญาณที่เพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยประชาชนต้องการศาสนาที่สามารถเข้าถึงและให้ความหมายกับชีวิตประจำวันได้

5. การประเมินผลกระทบและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ในยุคใหม่ทำให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในฐานะผู้นำทางจิตวิญญาณ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายรวมถึงการจัดการอบรมเพื่อให้พระสงฆ์มีความรู้และทักษะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างเหมาะสม และการเน้นความสำคัญของการรักษาความสมดุลระหว่างการเผยแผ่ธรรมะในยุคใหม่กับการปฏิบัติตามวินัยดั้งเดิมของพระพุทธศาสนา โดยอาศัยแนวคิดของ Carrithers (2019) ที่เน้นถึงความสำคัญของการรักษาความเป็นเอกภาพของสถาบันสงฆ์และความศักดิ์สิทธิ์ของบทบาทสงฆ์

ดังนั้น ในศตวรรษที่ 21 พระสงฆ์เผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และกระแสโลกาภิวัตน์ที่รวดเร็ว การปรับตัวให้เข้ากับ

ความต้องการของสังคมและการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของพุทธศาสนาจะเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่และยังคงคุณค่าของศาสนาไว้ในระยะยาว กล่าวคือบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ การปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมสมัยใหม่และการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของศาสนาพุทธเป็นสิ่งสำคัญ พระสงฆ์ต้องรักษาสมดุลระหว่างการปรับตัวเพื่อเผยแพร่ธรรมะในสื่อใหม่ ๆ และการรักษาความเคร่งครัดในวินัยดั้งเดิม การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้เห็นภาพรวมของสถาบันสงฆ์ในสังคมไทยและบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อรักษาความสำคัญของพุทธศาสนาไว้ในยุคปัจจุบัน

พฤติกรรมที่เป็นที่ถกเถียงในมุมมองของสังคมไทย

พฤติกรรมที่เป็นที่ถกเถียงในสังคมไทยมักเกี่ยวข้องกับการแสดงออกหรือการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับค่านิยมทางสังคม ประเพณี หรือจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับ การที่พฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดการถกเถียงและโต้แย้งเกิดจากความแตกต่างในเรื่องของการตีความและการยอมรับมาตรฐานที่หลากหลายในสังคม การศึกษาพฤติกรรมเหล่านี้สามารถช่วยให้เข้าใจถึงมุมมองของคนในสังคมและแรงกดดันที่มีต่อการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทดังต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะ (ของบางสมณะ LGBTQI+)

การแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะ (ของบางสมณะ LGBTQI+) เป็นหนึ่งในพฤติกรรมที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากในสังคมไทย ซึ่งยังคงให้คุณค่าแก่ความสุภาพเรียบร้อยและการสำรวมในที่สาธารณะ แม้ว่าสังคมไทยจะยอมรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น แต่การแสดงออกทางเพศอย่างเปิดเผยยังคงถูกมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในมุมมองของคนส่วนใหญ่ ในประเด็นนี้ ศุภฤกษ์ นาคะกุล (2564) กล่าวว่า “การแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะเป็นการละเมิดมาตรฐานของสุภาพเรียบร้อยในสังคมไทย และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมที่ยึดถือค่านิยมดั้งเดิม” และในทำนองเดียวกัน McCargo (2015) นักวิชาการต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับสังคมไทยกล่าวว่า ความคาดหวังที่สังคมไทยมีต่อพฤติกรรมสาธารณะนั้นอาจนำไปสู่การวิจารณ์ต่อการแสดงออกที่แตกต่าง

2. การวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาและการเมือง

ศาสนาและการเมือง ถือเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนในสังคมไทย การวิพากษ์วิจารณ์สถาบันทางศาสนาหรือผู้นำทางการเมืองจึงกลายเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ยกตัวอย่างเช่น การแสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อสถาบันสงฆ์ หรือการตั้งคำถามถึงบทบาทของศาสนาในสังคม ในประเด็นนี้ ธนกฤต ศิริรัตน์สกุล (2562) ได้ชี้ให้เห็นว่า “การวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาและการเมืองในสังคมไทยยังคงเป็นที่กังวล เนื่องจากมีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีหรือข่มขู่” ส่วนในมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศ เช่น Bowie (2021) เกี่ยวกับการแสดงออกทางสังคมว่า การแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อและค่านิยมที่ฝังแน่นในสังคมไทย

3. การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นที่ถกเถียง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์สถาบันหลักของชาติ การตั้งคำถามต่อค่านิยมดั้งเดิม หรือการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีบนสื่อออนไลน์อาจส่งผลกระทบต่อที่หลากหลาย รุ่งฤดี สาระวดี (2563) ชี้ว่า “การแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์นำไปสู่การเกิดกลุ่มความคิดเห็นที่แตกต่าง และสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้สื่อ” รวมทั้งนักวิชาการคือ Ockey ได้กล่าวแสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า “ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีบนสื่อออนไลน์เป็นผลมาจากกระแสการยอมรับความหลากหลาย แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อเชิงลบหากเกิดการวิจารณ์หรือโจมตีที่รุนแรง” (Ockey, 2017, p. 85)

4. การแต่งกาย (การครองตน) ที่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรม

การแต่งกาย (การครองตน) ที่ไม่สอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมไทย เช่น การแต่งกายที่เปิดเผยในที่สาธารณะ ก่อให้เกิดการถกเถียงในสังคมเนื่องจากสังคมไทยยังคงให้ความสำคัญต่อการแต่งกายที่สุภาพและเรียบร้อย จิตตินันท์ สุขอนันต์ (2564) อธิบายว่า “การแต่งกายที่ไม่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมไทยอาจทำให้ผู้สวมใส่ถูกวิจารณ์และถูกมองในแง่ลบ” ในทางตรงกันข้าม นักวิชาการผู้วิจารณ์เชิงวัฒนธรรมอย่างเช่น Turner (2020) ชี้ให้เห็นว่า “การแต่งกายควรเป็นสิทธิส่วนบุคคลและควรได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นการแสดงออกเชิงตัวตน” แต่ในประเด็นนี้จะมุ่งถึงการใช้อย่างที่ไม่เหมาะสมเท่านั้น

5. การละเมิดสิทธิในการแสดงความคิดเห็น

การปิดกั้นหรือวิพากษ์สิทธิในการแสดงความคิดเห็นในประเทศไทยเป็นที่ถกเถียงกันในเรื่องของความเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน นักวิชาการอย่าง กิตติพันธ์ จันทรพิง (2565) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ความพยายามในการจำกัดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นสะท้อนถึงการรักษาเสถียรภาพในสังคมไทย แต่ก็เสี่ยงต่อการถูกวิจารณ์ว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน” ในด้านมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศ เช่นองค์กร Human Rights Watch (2021) เป็นต้น ระบุว่าประเทศไทยยังคงมีข้อจำกัดด้านสิทธิเสรีภาพที่ควรมีการปรับปรุงการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นที่ถกเถียงในสังคมไทยทำให้เข้าใจถึงความซับซ้อนของค่านิยมและมาตรฐานในสังคมไทยที่ยังคงต้องปรับตัวเข้ากับเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การยอมรับพฤติกรรมที่แตกต่างมีความสำคัญในการสร้างสังคมที่เปิดกว้างต่อความหลากหลายและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการทบทวนวรรณกรรมพบว่า พระสงฆ์ในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการเป็นที่พึ่งทางจิตใจแก่ประชาชน อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สังคมไทยได้พบเห็นพฤติกรรมของพระสงฆ์บางรูปที่นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และข้อถกเถียงอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวกับการประพฤติตนที่ขัดกับพระธรรมวินัย หรือไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน พฤติกรรมดังกล่าวสะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างความคาดหวังและความเป็นจริงที่สังคมมีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน ดังนี้

1) การมีพฤติกรรมฟุ่มเฟือยและแสดงออกอย่างหรูหรา ในประเด็นนี้ พฤติกรรมของพระสงฆ์ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์คือการครอบครองสิ่งของหรือทรัพย์สินที่มีราคาแพง เช่น รถยนต์หรู ทราffic โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ หรือการใช้ชีวิตที่แสดงถึงความมั่งคั่ง ซึ่งขัดกับภาพลักษณ์ที่พระสงฆ์ควรจะเป็นผู้เรียบง่ายและสันโดษ ซึ่ง ศรชัย รัตนวรากุล (2563) ได้กล่าวว่า “การครอบครองทรัพย์สินที่หรูหราของพระสงฆ์ส่งผลให้ประชาชนมองว่าพระสงฆ์ละเลยหลักธรรมสำคัญของการเป็นสมณะ” ในทำนองเดียวกัน Gabaude (2011) นักวิชาการต่างชาติกล่าวว่า พระสงฆ์ที่มีการแสดงออกถึงความฟุ่มเฟือยนั้นทำให้เกิดข้อกังขาถึงความแท้จริงของการปฏิบัติตนตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

2) การเกี่ยวข้องกับการเมืองและการแสดงจุดยืนทางการเมือง คือ พระสงฆ์ผู้ที่มีบทบาททางการเมือง หรือแสดงจุดยืนที่ชัดเจนในประเด็นการเมือง

เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมไทย เนื่องจากบทบาทของพระสงฆ์ควรอยู่ในลักษณะของการสงเคราะห์และไม่ใช่ข้องเกี่ยวกับการเมือง ในขณะที่พระสงฆ์บางรูปกลับเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างเปิดเผย ในประเด็นนี้ สันติชัย บุตรตระกูล (2564) ชี้ให้เห็นว่า “การเกี่ยวข้งกับการเมืองของพระสงฆ์ทำให้ประชาชนรู้สึกว่พระสงฆ์ไม่ได้มีความเป็นกลางตามที่คาดหวังไว้” รวมทั้ง Mendelson ที่เสนอมุมมองว่าการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของพระสงฆ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นเป็นการส่งผลกระทบต่อกรรับรู้ของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ (Mendelson, 1975)

3) พฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมและกฎหมาย กล่าวคือพฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรม เช่น การใช้สารเสพติด การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่ทำให้ประชาชนหมดศรัทธาต่อพระสงฆ์และสถาบันสงฆ์ในประเทศไทย อนุสรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2562) อธิบายผ่านมุมมองว่า “พฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของพระสงฆ์สร้างความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” รวมทั้ง Schober (1997) ที่สะท้อนมุมมองเพิ่มเติมว่า กรณีที่พระสงฆ์มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดการวิจารณ์และตั้งคำถามถึงความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันสงฆ์

4) การสะสมและการจัดการทรัพย์สินในวัด ปัญหาเรื่องการสะสมทรัพย์สินหรือการจัดการทรัพย์สินในวัดเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ก่อให้เกิดการถกเถียงเนื่องจากวัดบางแห่งมักได้รับเงินบริจาคและทรัพย์สินจากผู้ศรัทธาในปริมาณมาก และการจัดการที่ไม่โปร่งใสอาจทำให้เกิดข้อครหาถึงการใช้จ่ายทรัพย์สินอย่างไม่เหมาะสม นักวิชาการไทย สถาพร ภูววรรณ (2565) กล่าวว่า “การสะสมทรัพย์สินในวัดอย่างไม่โปร่งใสสร้างความเสี่ยงต่อการสูญเสียความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อสถาบันสงฆ์” รวมทั้งนักวิชาการคือ Tambiah (1976) ที่อธิบายเพิ่มเติมว่า การจัดการทรัพย์สินในวัดมีความสำคัญต่อการรักษาภาพลักษณ์ของวัดและศาสนาพุทธในชุมชน

5) การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ประเด็นนี้กล่าวถึงการใ้สื่อสังคมออนไลน์ของพระสงฆ์บางรูปเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมก็เป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมที่ถูกวิพากษ์ในสังคมไทย สื่อสังคมออนไลน์ทำให้พระสงฆ์สามารถสื่อสารกับสาธารณะได้ง่ายขึ้น แต่การใช้ช่องทางดังกล่าวเพื่อแสวงหาผลประโยชน์หรือการแสดงออกที่ขัดกับความเหมาะสมเป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนรู้สึกไม่พอใจ นักวิชาการไทย วุฒิชัย สุทธิศักดิ์ (2563) กล่าวว่ากรใ้สื่อออนไลน์ของพระสงฆ์ควร

มีข้อจำกัดและต้องมีการกำกับดูแล ในมุมมองของ Walton (2018) สะท้อนว่าการที่พระสงฆ์ใช้สื่อออนไลน์อย่างไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่การสูญเสียศรัทธาของประชาชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมของพระสงฆ์อันเป็นที่ถกเถียงในสังคมไทย สะท้อนถึงความท้าทายที่พระสงฆ์ต้องเผชิญในยุคสมัยปัจจุบัน ทั้งในด้านความคาดหวังของประชาชน และการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พฤติกรรมที่ขัดแย้งเหล่านี้ สร้างข้อคำถามต่อภาพลักษณ์ และความศรัทธาของประชาชนต่อพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา ทำให้เป็นสิ่งสำคัญที่พระสงฆ์และสถาบันสงฆ์ต้องพิจารณาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความคาดหวังของสังคม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์

การเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 เป็นปรากฏการณ์ที่สะท้อนถึงความท้าทายและการปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เพียงแต่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรสงฆ์เอง แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน มีดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านของการรับรู้และค่านิยมของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ ในประเด็นนี้ สุรพงษ์ จิระธนาภรณ์ (2564) ได้กล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การเปิดรับแนวคิดจากต่างประเทศและการพัฒนาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย” ในเชิงเดียวกัน, Gombrich (2006) ได้ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยได้ปรับตัวเข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์และส่งผลกระทบต่อความเชื่อและการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์

2. การเข้าถึงข้อมูลและการศึกษา

การเข้าถึงข้อมูลและการศึกษาที่กว้างขวางมากขึ้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคมไทย พระสงฆ์ในปัจจุบันสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้จากหลากหลายช่องทาง รวมถึงอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทำให้พวกเขาามีความรู้ที่หลากหลายและมีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อโลกภายนอก

มากขึ้น (กนกพร ศรีสมบัติ, 2561) รวมทั้งนักวิชาการคือ Tambiah (1976) กล่าวถึงบทบาทของการศึกษาในวัดว่า “การศึกษาและการรับข้อมูลในสังคมยุคใหม่ทำให้พระสงฆ์ไม่สามารถยึดติดกับแนวคิดดั้งเดิมได้ และมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเผยแพร่พระธรรม”

3. การพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์

เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคมไทยอย่างเห็นได้ชัด พระสงฆ์สามารถใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ในการเผยแพร่พระธรรม หรือแม้กระทั่งการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสังคมต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ ทำให้พฤติกรรมและการแสดงออกของพระสงฆ์เปิดกว้างมากขึ้น ทั้งในด้านการแสดงตนในสื่อสังคมออนไลน์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ ๆ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (อวัชชัย กุลวงศ์, 2562) สิ่งนี้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของพระสงฆ์ที่ไม่เพียงแต่จำกัดอยู่ในกรอบของวัด แต่ยังขยายไปถึงการสื่อสารกับสาธารณะผ่านทางสื่อดิจิทัล (Chau, Siew Kuan, 2018)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และรัฐ

ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์และรัฐมีผลกระทบต่อการเล่นบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในประเทศไทย เนื่องจากพระสงฆ์และรัฐมักมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ทั้งในด้านการสนับสนุนทางการเงินและการมีอิทธิพลทางการเมือง (Kuhn, 2013) การเปลี่ยนแปลงในทิศทางของการเมืองและสังคมไทย เช่น การเปลี่ยนแปลงในรัฐบาลหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา มักมีผลกระทบต่อการทำงานของพระสงฆ์อย่างมาก ตัวอย่างเช่น กฎหมายเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์และการปฏิบัติศาสนกิจในวัดหรือศาสนสถาน (สมพร สีสากดิ์, 2563)

5. ความเปลี่ยนแปลงในค่านิยมและความเชื่อของประชาชน

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในค่านิยมและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งมีผลกระทบต่อบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคม ค่านิยมทางศาสนาของประชาชนเริ่มมีความหลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะการมีความเชื่อและการปฏิบัติทางศาสนาที่แตกต่างจากอดีต ในทำนองเดียวกัน “ค่านิยมของพระสงฆ์ในสังคมไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีความเป็นสากลมากขึ้น” และการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในประเด็นทางสังคม เช่น การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือผู้ยากไร้ และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสังคม มีผลกระทบต่อบทบาทและพฤติกรรมของ

พระสงฆ์ในสังคมไทย โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในระดับสาธารณะ (Lutz, 2015) (สุรพงษ์ จิระธนาภรณ์, 2564)

ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในสังคมไทยมีความหลากหลาย ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาเทคโนโลยี การศึกษาที่ก้าวหน้าขึ้น ความสัมพันธ์กับรัฐ และค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้บทบาทและพฤติกรรมของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายและต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

การตอบสนองและการปรับตัวของพระสงฆ์ต่อการเปลี่ยนแปลง

การตอบสนองและการปรับตัวของพระสงฆ์ต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมสมัยใหม่เป็นหัวข้อที่มีความสำคัญในการศึกษาเนื่องจากพระสงฆ์เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในสังคมไทยและในพระพุทธศาสนา การปรับตัวของพระสงฆ์ต่อกระแสของโลกยุคใหม่ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี สื่อสารดิจิทัล ความคาดหวังของประชาชน และความท้าทายต่าง ๆ ส่งผลต่อบทบาทและการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานแห่งบริบทต่อไปนี้

1. การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

พระสงฆ์ในปัจจุบันต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี การเกิดขึ้นของสื่อสังคมออนไลน์ และความคาดหวังที่หลากหลายจากประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติของพระสงฆ์และการนำเสนอหลักธรรมของพระพุทธศาสนา (กนกพร ศรีสมบัติ, 2561) ในหลายกรณี พระสงฆ์ได้ปรับตัวโดยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่คำสอนผ่านสื่อดิจิทัล เช่น การสอนผ่าน YouTube หรือการใช้ Facebook และ Line เพื่อเผยแพร่ธรรมะและเข้าถึงผู้คนในวงกว้าง (ธวัชชัย กุลวงศ์, 2562) การใช้สื่อออนไลน์ทำให้พระสงฆ์สามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่อาจไม่สามารถมาที่วัดได้ แต่การใช้เทคโนโลยีนี้ก็มีความท้าทาย เพราะบางครั้งอาจทำให้เกิดความไม่พอใจจากผู้ที่มีมุมมองว่าพระสงฆ์ควรอยู่ในตำแหน่งที่สงบและห่างไกลจากโลกภายนอก (Gombrich, 2006) นอกจากนี้ ยังมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการรักษาความศักดิ์สิทธิ์และ

การปฏิบัติตามหลักธรรมวินัยเมื่อพระสงฆ์ใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างการติดต่อสื่อสารกับ
สาธารณชน

2. การปรับตัวในแง่ของบทบาทและหน้าที่

พระสงฆ์ในยุคใหม่ต้องปรับตัวในหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านบทบาทและ
หน้าที่ในสังคม นอกจากการสอนธรรมะและการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณแล้ว พระสงฆ์ยัง
ต้องมีบทบาทในการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
ช่วยเหลือผู้ยากไร้ และตอบสนองต่อปัญหาสังคม เช่น ปัญหาความยากจน การศึกษา และ
การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (สุรพงษ์ จิระธนาภรณ์, 2564) การปรับตัวนี้ต้องอาศัยความ
เข้าใจในความท้าทายและความต้องการของสังคม การที่พระสงฆ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม
สาธารณะ เช่น การรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ถือเป็น การปรับตัวที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง
ของสังคม (Kuhn, 2013) สิ่งนี้ทำให้พระสงฆ์ยังคงสามารถเป็นที่พึ่งทางใจให้กับประชาชน
และในขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมที่มีความหลากหลาย

ดังนั้น ผลกระทบจากการปรับตัว กล่าวคือการตอบสนองและการปรับตัวของ
พระสงฆ์ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทยเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อ
ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์และสถาบันสงฆ์โดยรวมอีกด้วย หากการปรับตัวไม่เหมาะสมหรือ
ขัดแย้งกับหลักธรรมวินัย อาจทำให้ประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นในสถาบันสงฆ์
(Tambiah, 1976) ในกรณีนี้ การรักษาสสมดุลระหว่างการปรับตัวเพื่อให้ทันกับการ
เปลี่ยนแปลงของโลกและการรักษาหลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนาถือเป็นปัจจัย
สำคัญที่ทำให้พระสงฆ์สามารถรักษาบทบาทและความศักดิ์สิทธิ์ของตนได้

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาพระสงฆ์ในกระแสของโลกยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ได้แสดงให้เห็นถึง
พฤติกรรมที่เป็นที่ถกเถียง และบทบาทที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในหลายมิติ ซึ่งสะท้อนถึงการ
ปรับตัวของพระสงฆ์ในบริบทของสังคมไทยที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้าน
เทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม พฤติกรรมของพระสงฆ์ที่เป็นที่ถกเถียง เช่น การใช้สื่อ
ดิจิทัลในการเผยแผ่ธรรมะ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะหรือทางการเมือง ตลอดจน
การใช้ชีวิตที่เข้ากับความต้องการของสังคมใหม่ ล้วนทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์จากกลุ่ม
ต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความเหมาะสมและการรักษาหลักธรรมวินัยของ

พระพุทธศาสนาในด้านบทบาทของพระสงฆ์ พบว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่พระสงฆ์ไม่ได้เป็นเพียงผู้นำทางจิตวิญญาณเท่านั้น แต่ยังคงรับผิดชอบต่อการส่งเสริมความเข้าใจในศีลธรรมและการพัฒนาคุณธรรมในสังคม การมีบทบาทในการช่วยเหลือสังคม การเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณะ และการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน ถือเป็น การปรับตัวที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงกับสังคมในยุคปัจจุบัน และข้อเสนอแนะจากผู้เขียน ประกอบด้วยหลักการดังนี้

1) การรักษาสมดุลระหว่างการปรับตัวและการรักษาหลักธรรม กล่าวคือ พระสงฆ์ควรจะต้องรักษาความสมดุลระหว่างการปรับตัวตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่และการรักษาหลักธรรมและวินัยของพระพุทธศาสนา เพื่อไม่ให้เกิดการปรับตัวไปในทิศทางที่ขัดแย้งกับคุณค่าและหลักการทางศาสนา โดยอาจจะต้องมีการฝึกอบรมและการเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่พระสงฆ์เกี่ยวกับวิธีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีสติและมีความรับผิดชอบ

2) การส่งเสริมการศึกษาทางพุทธศาสตร์ในรูปแบบที่ทันสมัย กล่าวคือ การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเผยแผ่ธรรมะเป็นสิ่งสำคัญ แต่พระสงฆ์ควรจะได้รับ การฝึกอบรมในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถสื่อสารธรรมะในรูปแบบที่ เข้าใจง่ายและตรงกับกลุ่มเป้าหมายในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการสอนเรื่องศีลธรรมและการ ปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน

3) การมีบทบาทในด้านสังคมและการพัฒนา กล่าวคือ พระสงฆ์ควรได้รับการ ส่งเสริมให้มีบทบาทที่มากขึ้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา สังคม เช่น การช่วยเหลือคนยากจน การพัฒนาการศึกษา และการรักษาสิ่งแวดล้อม โดย สามารถใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาสังคมและสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

4) การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ ในสังคม หมายถึง พระสงฆ์ ควรมีความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชน หรือประชาชน เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมีส่วนร่วม การ ร่วมมือในลักษณะนี้สามารถช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความเคารพในหลักธรรมที่ พระสงฆ์นำเสนอได้

5) การศึกษาภาพรวมของพระสงฆ์ในระดับสากล กล่าวคือ การศึกษา พระสงฆ์ในแง่มุมต่าง ๆ ควรมีการขยายขอบเขตไปจนถึงการศึกษาในระดับสากลเพื่อ เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมพุทธศาสนารูปแบบต่าง ๆ การศึกษาในบริบทที่

หลากหลายจะช่วยให้เข้าใจถึงความแตกต่างในพฤติกรรมและบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมต่าง ๆ รวมถึงการนำแนวทางที่ได้ผลดีจากประเทศอื่นมาปรับใช้ในสังคมไทย

ดังนั้น การปรับตัวของพระสงฆ์ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (โลกาภิวัตน์) เป็นสิ่งที่ท้าทายและมีความสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนาและสังคมไทย พระสงฆ์ต้องมีบทบาทในสังคมที่สามารถเข้าใจและตอบสนองต่อความต้องการของคนในยุคใหม่ ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความบริสุทธิ์และหลักธรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร ศรีสมบัติ. (2561). การศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิตติพันธ์ จันทร์เพ็ง. (2565). การละเมิดสิทธิในการแสดงความคิดเห็นในประเทศไทย.

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กীরติ บุญเจริญ. (2551). พระสงฆ์กับการใช้สื่อสังคมในศตวรรษที่ 21: บทเรียนจาก

พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล. วารสารการศึกษาพระพุทธศาสนา, 5(2), 120-135.

จิตตินันท์ สุขอนันต์. (2564). การแต่งกายที่ขัดต่อประเพณีและวัฒนธรรมไทย.

กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.

ธนกฤต ศิริรัตน์สกุล. (2562). การวิพากษ์วิจารณ์ศาสนาและการเมืองในสังคมไทย.

เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธวัชชัย กุลวงศ์. (2562). พระสงฆ์กับเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ:

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

รุ่งฤดี สาราวดี. (2563). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นในสังคมไทย.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วุฒิชัย สุทธิศักดิ์. (2563). พระสงฆ์และสื่อสังคมออนไลน์ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศรชัย รัตนวารกุล. (2563). การครอบครองทรัพย์สินของพระสงฆ์ในมุมมองของ

ประชาชน. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ศุภฤกษ์ นาตะกุล. (2564). การแสดงออกทางเพศในที่สาธารณะกับค่านิยมของ
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.
- สถาพร ภู่วรรณ. (2565). การจัดการทรัพย์สินในวัดกับภาพลักษณ์ของสถาบันสงฆ์.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร ลีลาภักดี. (2563). บทบาทของพระสงฆ์ในรัฐและการเมืองไทย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุรพงษ์ จิระธนาภรณ์. (2564). การเปลี่ยนแปลงบทบาทของพระสงฆ์ในสังคมไทย.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สันติชัย บุตรตระกูล. (2564). บทบาทและการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทย. เชียงใหม่:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อนุสรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2562). พฤติกรรมที่ขัดต่อศีลธรรมของพระสงฆ์. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bowie, K. (2021). **Religious criticism and politics in Thai culture**. London:
Routledge.
- Carrithers, M. (2019). **The Buddha and the Sahibs: The men who
discovered Indian Buddhism**. Routledge.
- Chau, Siew Kuan. (2018). Buddhism and the media: New technologies and
the transformation of the Sangha. **Buddhist Studies Review**,
35(1), 45-67.
- Gabaude, L. (2011). Buddhist monks and luxury: A paradox in Thai society.
Journal of Thai Studies, 5(2), 29-46.
- Gethin, R. (2018). **Foundations of Buddhism**. Oxford University Press
- Gombrich, Richard. (2006). **Theravada Buddhism: A social history from
ancient Benares to modern Colombo**. Routledge.
- Human Rights Watch. (2021). **Thailand: Freedom of speech and human
rights challenges**.
- Kuhn, Robert. (2013). Buddhism and the state in Thailand. **Journal of
Southeast Asian Studies**, 44(3), 285-307.

- McCargo, D. (2015). **Contemporary Thai society and social norms**. Bangkok: Southeast Asian Studies Press.
- Mendelson, E. M. (1975). **Religion and politics in Southeast Asia**. New Haven: Yale University Press.
- Ockey, J. (2017). **Freedom of expression in digital Thailand**. Bangkok: Thai Studies Press.
- Smith, T., & Haigh, J. (2019). Digital Dharma: Monastic engagement with social media in the contemporary world. **Journal of Buddhist Studies**, 45(3), 45-62.
- Schober, J. (1997). **The sacred and the profane: Buddhist monk misconduct and public perception**. Bangkok: Southeast Asian Studies Press.
- Tambiah, S. J. (1976). **World conqueror and world renouncer: A study of Buddhism and Polity in Thailand**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Turner, S. (2020). **Cultural identity and individual rights in modern Thai society**. New York: Global Rights Publishing.
- Walton, M. J. (2018). Buddhist monks and social media: Ethical challenges in modern times. **Journal of Digital Religion**, 2(1), 85-98.